

Ócsai Települési Értéktár Bizottság beszámolója 2018.

Betekintés Ócsa értékeibe.

A beszámoló átfogó, de terjedelmében koránt sem szolgáltat teljes képet, Ócsa Város jelenleg nyilvántartott értékeiről.

2018.március 27.

Ócsa

A helyi értékek felkutatásának szakaszai

- Értékek számbavétele.
- Szakértők felkutatása.
- Szakértői vélemény feldolgozása.
- Javaslattevő adatlap elkészítése.
- Települési értéktár bizottság határozatának elkészítése.
- Támogatói levél elkészítése (csak jogi személy)
- Nyilvánossá tétel. (Honlap, könyvtár)
- Továbbküldés a Megyei Értéktárba.

Nyilvántartott értékeink felsorolása

1. Népviseleti Gyűjtemény (Megyei érték)
2. Református Műemlék Templom (Megyei érték)
3. Falu Tamás emlékszoba
4. Ócsai Öreghegyi Pincesor (Megyei érték)
5. Falu Tamás életműve (Megyei érték)
6. Ócsai Tájház (Megyei érték)
7. Ócsai Tájvédelmi Körzet (Megyei érték)
8. Göbölös Ibolya skeetlövő világbajnok életműve
9. Hősök szobra
10. Ócsai Turulmadár emlékmű
11. Nádas Tamás műrepülő világbajnok (Megyei érték)
12. Bólyai János Gimnázium
13. Ócsai Római Katolikus Templom
14. Hagyományos óccai ételek
15. Dr. Békési Panyik Andor nagytiszteletű életútja.

Pest Megyei Értéktár vándorkiállítás

Nemzetközi Értéktár konferencia

- A Pest Megyei Értéktár vándorkiállítást hozott létre. Ócsa mint az értékek és azon belül is a megyei értékek egyik leggazdagabb települése, 2016-ban megkapta a lehetőséget a vándorkiállítás bemutatására.
- Ezzel párhuzamosan 2016. április 21-én Városunk rendezte meg az első Nemzetközi Értéktár konferenciát. A rendezvényt Ócsa Város Önkormányzata és Bukodi Károly polgármester úr a leg messzebbmenőkig támogatta, úgy a szervezésben mint financiális vonatkozásában.

Népviselési Gyűjtemény

- Bereczky Lászlóné Magyar Mária és Dr. Bálintné Magyar Ilona 2005-ben kezdte a gyűjtemény összeállítását, elsősorban ócsai népviseleteket kutattak fel és készítettek el ócsai lakosok segítségével.
- Első alkalommal 2006-ban az Ócsai Kulturális Napok keretében állították ki a gyűjteményt, majd a szomszédos településeken Újhartyánban, Hernádon, Dánszentmiklóson, Bugyin, Pilisvörösváron, Felsőpakonyon, Alsónémedin, Óbuda Textilmúzeumba és Szlovákiában Palást községben is bemutatásra kerültek a népviseleti babák.
- Duna-Ipoly Nemzeti Park 2008-ban befogadta a gyűjteményt, azóta az Ócsai Tájháza-ban van, itt tekinthető meg.

Református Műemlék Templom

Magyarország egyik legrégebbi románkori templomának építése 1190-ben, a francia premontrei rend alapításával kezdődött Villard de Honnecourt irányításával. A munkálatokat 1241-ben, a tatárjárás évében fejezték be. A román stílusú, három hajós, kéttornyú, kváderköves homlokzatú bazilika 1996. április 30-án Európa Nostra-díjat kapott.

Főszentélyében 1900-ban tárták fel árpád-kori falfestészetünk – 13. század utolsó negyede - egyik legjelentősebb együttesét. Itt található a Szent László legenda két jelenete, valamint Szűz Mária a gyermek Jézussal, akik körül az apostolok láthatók egy-egy fülkében elhelyezve. A templom 18 regiszteres orgonáját 1864-ben építették, amely ma is alkalmas orgonahangversenyek megtartására.

Villard de Honnecourt francia építész hiteles arcképe 13. század
Első magyarországi utazása 1230-ban történt.
A második útja 1244-47- között történt. Francia elemzések
szerint az ócsai templomterv tőle származik.

Ócsai öreghegyi pincesor

A hagyomány szerint Ócsán a XIII. század elején Franciaországból ide települt premontrei szerzetesek honosították meg a szőlőművelést, s ezzel együtt megjelentek a feldolgozás és tárolás épületei is. Mint hosszában megnyúlt szalmakalapok, nádtetők sűrű sora guggol egymás mellett az öreghegyi pincesoron. Közelebbről megnézve a tetők földbe vájt pincéket takarnak, melyek hazánkban egyedülálló mezőgazdasági műemlék együttest alkotnak.

Az ollóágas, nyeregtetős, nádfedeles pincék közt, háromszáz éves is akad.

Ezeknek a pinceépületeknek létét a homokos felszín alatt lévő 4-6 m vastagságú löszréteg tette lehetővé. A kiásást " népi mesterek" végezték. Régen fűzvesszővel vagy mogyoróággal kötötték a nádat a lécekhez.

A hagyományoknak megfelelően a gerincet nádköteggel fedik, a tető végén lejtősen kontyolják.

Falu Tamás életműve

1881.november 10-én született Markbreiter Adolf magánzó és Fuchs Laura házasságából Kiskunfélegyházán. Német eredetű nevét 1894-ben magyarosította. Monoron, majd a kecskeméti református gimnáziumban tanult. Itt került szorosabb kapcsolatba az irodalommal. Jogi tanulmányait Budapesten végezte. 1924-ben nevezték ki Ócsa közigazgatójének. 80 éves koráig Ócsán és Dabason közigazgatóskodott.

Tagja volt a Petőfi Társaságnak és a Kisfaludy Társaságnak is. Falu Tamás 1932-ben királyi főtanácsosi rangot kapott. A két világháború közt általában egy-két , esetleg három évenként jelentek meg felváltva verseskötetei és regényei. 1967-ben megjelent a Téli kikötő című nagysikerű verseskötete. 1971-ben a 90.születésnapján a szűkebb pátria, Ócsa díszpolgárává választotta a költőt.

Idén ünnepeljük Falu Tamás születésének 135. évfordulóját.

Falu Tamás emlékeztetője

FALU TAMÁS REGÉNYEI

Ócsai Tájház

Az Ócsai Tájvédelmi Körzet részét képező öregfalu, a vidék látnivalóiban talán leggazdagabb része, amely máig megtartotta eredeti település szerkezetét, valamint alföldre jellemző háztípusait.

Az öregfalu központjában, a román stílusú árpád-kori műemléktemplom közvetlen szomszédságában találjuk az Ócsai Tájház nádfedeles épületeit.

Lakóházaiban bemutatott, jórészt helyben gyűjtött használati tárgyak, munkaeszközök, ruhák és bútorok, a száz, kétszáz évvel ezelőtt élt ócsai emberek mindennapi életét tárják elénk.

A Tájház épületében az 1920-30-as éveket idéző polgári-paraszt enteriőr kapott helyet. A melléképületekben és az udvaron a gazdálkodás eszközeit láthatjuk, a melegedőnek nevezett házban a kenyérsütés kellékeit találhatjuk meg, a még ma is működő kemencével.

Ócsai Tájképző Körzet

Az Ócsa és környékén lévő turjánvidék, a Duna völgye és a Duna-Tisza-közi homokterületek közé ékelődött, mély fekvésű lápokban és láperdőkben gazdag táj. 1975-ben 3575 hektár terület került védelem alá. Ebből fokozottan védett az Öregturján, a Nagyturján és környéke, a Rókás és környéke.

Különleges növény és állatvilága van. A mohafajtaiktól kezdve megtalálható itt a 2-3 m-es nád, közte elszaporodva a sziki káka és a gyékényfélék különféle csoportja. Látunk ligetredőket, szilból, kőrisből vagy éppen mocsári tölgyből. Megtalálható a gyöngyvirág, a liliumfélék és boglárkafélék számos fajtája.

Állatvilága gazdag. Láthatunk sólyomféléket, héjaféléket, kócsagot, gólyát. De megtalálhatóak a vadludak, a récék, harkályok.

Nem ritka a hermelin, a molnárgörény, a róka és a vaddisznó sem. Madárvilága kiemelkedően gazdag.

A DINPI 1996. óta a terület gondozójaként szolgálja a közművelődést, tudományos kutatásokat, turizmust és idegenforgalmat

Soma Sea foto

Göbölös Ibolya skeetlövő világbajnok

Göbölös Ibolya 1954-ben született, Ócsán nevelkedett és a mai napig itt él családjával. 1972-ben kezdett foglalkozni a koronglövészettel, azon belül a skeetlövészettel.

Pályáját a skeet lövészetben Ágoston Mihály kezdte el egyengetni 1972-ben. Ennek eredményeként egyre jobban szerepelt a hazai versenyeken, **Budapest Bajnok** lett, Országos Bajnokságokon érmet szerzett. **1978-ban bekerült a válogatott mezőnybe**, és indulhatott az NDK-beli Suhl városban rendezett Európa Bajnokságon. Itt **élete első világversenyén bronzérmet szerzett**, amely sporttörténeti jelentőségű, mivel ő volt az **első magyar női skeetlövő, aki érmet nyert, Európa Bajnokságon.**

Igaly Diánaival Vasvári Erzsébettel alkottak egy olyan egységes csapatot, hogy 1990 és 2003 között érem nélkül nem jöttek haza világversenyekről. A 3 fős csapattal **Göbölös Ibolya kétszer nyert világbajnokságot, ebből az elsőt világcsúccsal.**

Az aktív versenyzést abba hagyva, fiatalokkal kezdett el foglalkozni, akiknek átadja tapasztalatait, tudását.

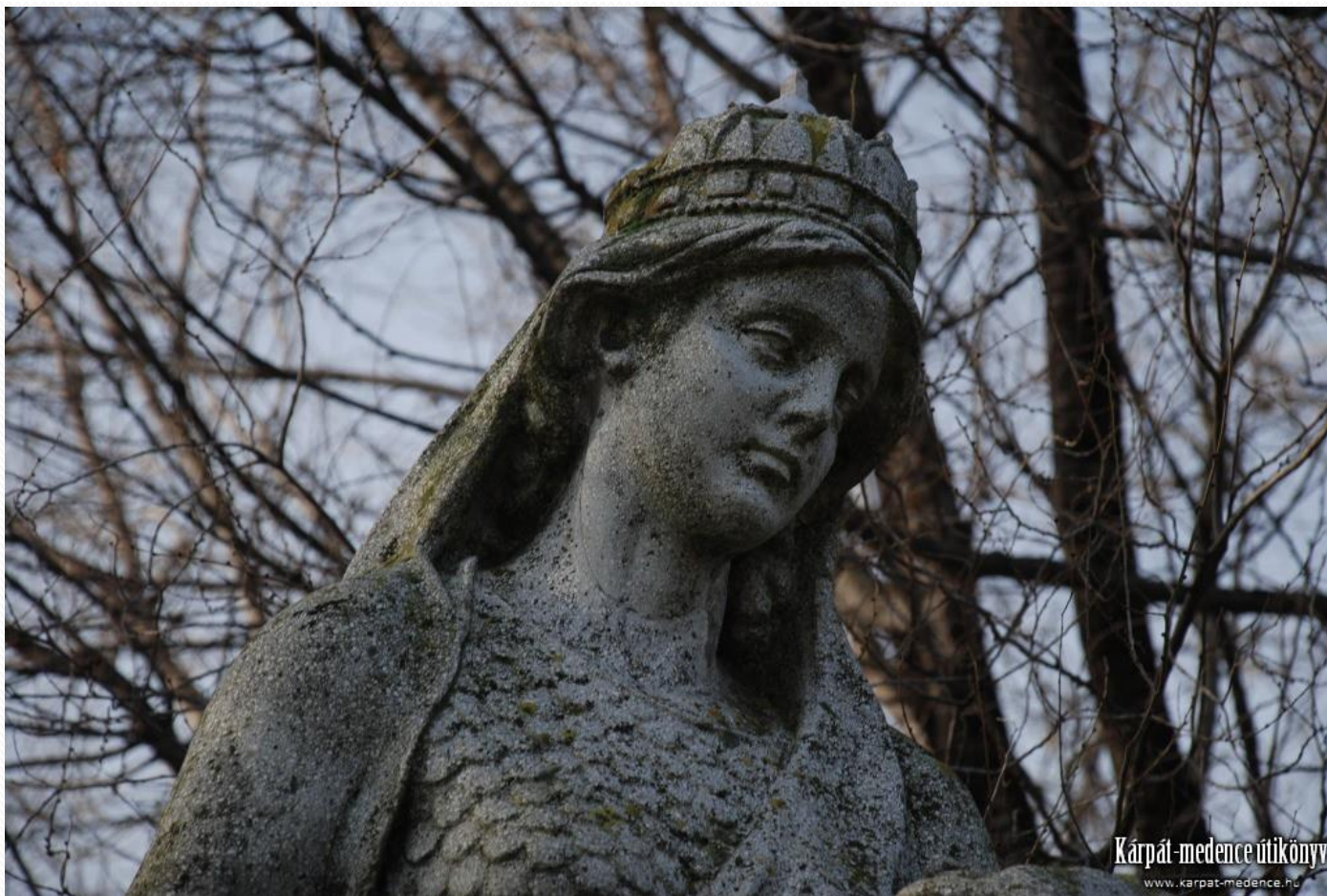

Hősök szobra

Az I. világháború hatalmas emberáldozatokat követelt. Az elesettekre való méltó emlékezés a Hősök szobra. Az ócsai emlékmű leleplezési ünnepségére 1926. november 7-én került sor.

Az emlékmű tetején maga Hungária, ölében fekszik az elesett katona. Hungária fejét a Szent Korona díszíti, testét hadivért, vállát és hátát pedig köpeny borítja. A szobrot Markup Béla, 1926-ban készítette. A szobor egy emlékoszlopon áll, mely kocka formájú. Összesen öt darab márványtábla van rajta, a két oldalon kettő-kettő az elhunyt hősök nevei szerepelnek, az elején pedig egy táblán az 1914-1918 felirat és Petőfi Sándor 1845-ben, Pesten írt, „A hazáért” című versének negyedik versszaka olvasható.

DOBOS JÁNOS
KÖKELY M. PÁL
KOVÁCS JÁNOS
MARKOVICS FERENCZ
KÖZMA ISTVÁN
KÖZMA PÁL
LADONICZKI ISTVÁN
LOSÓ JENŐ
MAROS LÁSZLO
MAYER JÓSEF
MATE KIVAN
MATE PÁL
MEZÁROS JÁNOS
NIKLOS SÁNDOR
NIKLOS JÁNOS
MOCYOROSI SÁNDOR
NAGY JÓSEF
NEMELI FERENC
PAP IMRE
PIZIK JÁNOS
PIKÁRD IMRE
PILLÓZ LÁRÓDY
RAJCS PÁL
RANKÓ ZOLTÁN
J. HASZ TIVYÁN
TATYR VILMOS
TÓTI ISTVÁN
VÁRZ SÁBA

Kárpát-medence útikönyv

www.karpat-medence.hu

Kárpát-medence útikönyv
www.karpat-medence.hu

Ócsai Turulmadár Emlékmű

1939. év elején az akkori községi vezetés elhatározta, hogy országházlót állít fel a község szívében. Orbán Antal 1930-ban készítette el a szobrot, hétezer pengőért. Mintegy két és fél méteres műkőre helyezték el a kiterjesztett szárnyú madarat, amelyik a szent koronán áll. Mögötte a zászlórúd, melyre nemzeti ünnepeink alkalmával felvonják a nemzeti lobogót. 1949-ben a fordulat évében leszedték a turulmadarat, a zászlórudat eltűzelték. A turulmadarat Fülöp István akkori tanító, a Petőfi iskola padlásán rejtette el, megóvta a beolvasztástól. 1989. tavaszán került vissza a helyére, ahol a község megtartotta a március 15-ei ünnepséget. A teret napjainkban is Szabadság térnek hívják. Az 1848-49-es Magyar Forradalom és Szabadságharc hőseit a mai napig itt a téren ünnepeljük, koszorúinkat is itt helyezzük el.

KEGYELETTEL EMLÉKEZUNK
AZ ÓCSAI KERESZTENY
ÉS ZSIDÓ POLGÁROKRA, AKIK
HŐSKÉNT VAGY ÁLDOZATKÉNT
ÉLETÜKET ADTÁK A HAZÁÉRT.
VAGY AKIKET MEGÖLT
A GYŰLÖLET ÉS
MÁRTIROKKÁ VÁLTAK
A II. VILÁGHÁBORÚ POKLÁBAN

Nádas Tamás műrepülő világbajnok életútja

- Nádas Tamás műrepülő világbajnok 1969. március 20-án született és 2014. március 7-én, egy Katarban rendezett műrepülő bemutatón szenvedett halálos balesetet.
- Bátran mondhatjuk, hogy Nádas Tamás napjaink egyik legjobb magyar műrepülője volt.
- Ócsán született, itt járt általános iskolába, majd szülővárosában érettségizett.
- 29 évesen ismerkedett meg a műrepülés rejtelmeivel, ami később a szenvedélyévé vált.
- A sok-sok év gyakorlás és tanulás a 2009-es esztendőben hozta meg gyümölcsét, Magyar Bajnok lett.
- Négyszeres Magyar Bajnokként, megkapta az örökös Magyar Bajnoki címet.
- 2012-ben és 2013-ban is Nádas Tamás az "Év Műrepülő Pilótája"
- 2012-ben a 10. Advanced Motoros Műrepülő Világbajnokság Free programban világbajnoki aranyat nyert.
- Nádas Tamás nagyon eredményes sportpályafutása 2014. március 7-én ért véget. Halála megrendítette a Magyar műrepülő társadalmat.

MTI

Ócsa Bolyai János Gimnázium

Az épület eredetileg állami elemi népiskolának készült. Az iskolát Villand Károly soroksári építőmester tervei szerint, soroksári kőművesek húzták fel 1929 és 1932 között. A dabasi járásban igényként jelentkezett egy középiskola szervezése. Ebben az épületben nyitotta meg osztályait az Ócsai Bolyai János Gimnázium 1952-ben két osztállyal és 75 fővel. Alapító igazgatója Porpáczy István volt. A Gimnázium névadója Bolyai János (Kolozsvár 1802. december 15. - Marosvásárhely 1860. január 27.), minden idők legzseniálisabb matematikusa. A Gimnázium hamar kinőtte falait és elkezdődött egy hosszú építkezési folyamat. Bolyai János születésének 200. évfordulójára Inczeffy Szabolcs matematika tanár megtervezte a Bolyai díjat, amely Varga Zoltán szobrászművész közreműködésével készült el.

Ócsai Római Katolikus Templom

A mai templom elődjét 1754-ben építették a katolikusok számára, a Szentháromság tiszteletére.

1777-ben épült fel a jelenleg is látható templom, Mária Terézia és Migazzi Kristóf támogatásával. A terveket Mayerhoffer János készítette.

1916-ig alsónémedin szolgáló papok látták el az ócsai római katolikus hívők lelki gondozását, 1916-ban expositura (kihelyezett káplánság) lett, 1922-ben önálló plébániaként működött tovább. Ócsa első plébánosa, az azóta testvérvárosunkká lett Palástról származó Szűcs Gyula volt.

1920-ban Horthy Miklós kormányzó 500 kg harangércet utaltatott ki Ócsa Római Katolikus templomának javára.

A II. Világháborúban megsérült a torony, rekonstrukciója 1946. november 30-ra lett kész.

Ócsa jellegzetes ételei

Őseink receptjeit tősgyökeres ócsaiak kutatták fel és készítették el, 2016-ban, amikor a DUNA TV Ízörzők c. műsorát forgatták. A főzés a Tájházban, és az Öreghegyi pincéknél történt, de a filmben bemutatásra került a Református Műemlék Templom, a 35 éve működő Ócsai Népdalkör, a Küstörgő Néptánc csoport és a szintén hosszú múltra tekintő Ócsai Fúvószenekar.

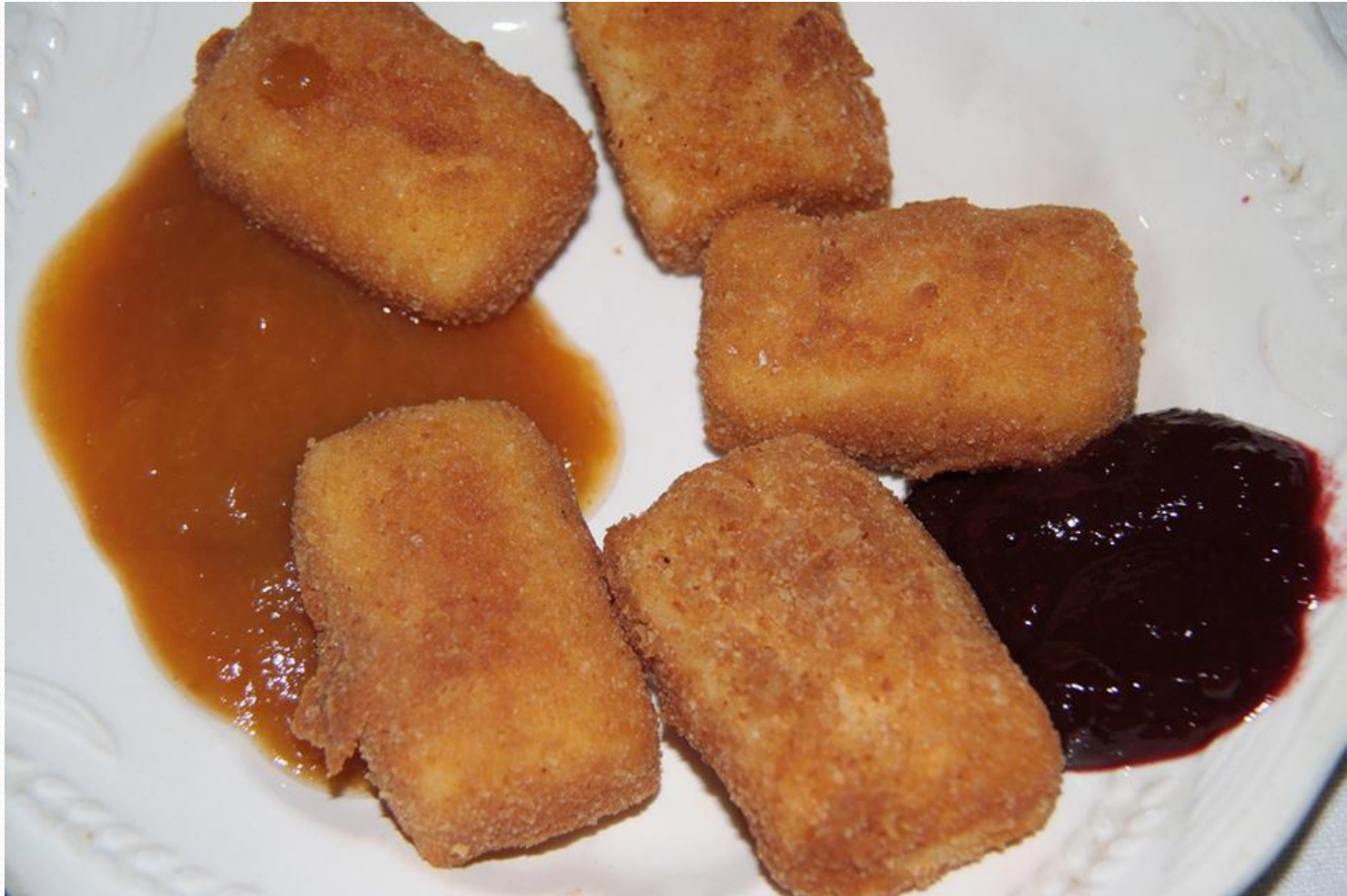
Fontos, hogy ezeknek a tradicionális ételeknek a leírásai megmaradjon az utókor számára, ezért elengedhetetlen, hogy a Helyi Települési Értéktár részét képezzék.

Jelen kutatásaink szerint 10 étel tartozik az ócsai kulináris kultúra értékei közé.

Ócsa tájjellegű ételei

- Májleves
- Tepsis hal
- Kolbászleves
- Nyúl erdei gombával
- Tejbegríz kirántva
- Borkrém torta
- Menyecske szeme
- Gölödin leves
- Aratógulyás
- Savanyú tüdőleves (peisli)

Dr. Békési Panyik Andor életútja

- Érettségi után a Budapesti Református Teológiai Akadémiára került.
- Külföldi tanulmányai során franciaországi Montpellierben a hugenották szellemét, Bonnban a német teológiai alaposságot, végül hat évig az amerikai Princetoni Egyetemen a biblikus mélyalapozású gyakorlati kegyességet szívja magába.
- Két ízben, 1949-ben és 1956-ban elhurcolták.
- 1956-ban szerkeszti a „Kik vagyunk mi és mit akarunk” c. kiadványt.
- Az események következményeként 1976-ig mellőzik.
- Kitartása, eredményes, , 1978-ban Amszterdamban, 1982-ben Genfben, 1986-ban pedig Debrecenben képviselhette Református Egyházunka, a Kálvin kongresszuson.
- Ócsa díszpolgára.
- Ócsán a Református Műemléktemplom előtti utcát róla nevezték el.

Dr. BÉKÉSI PANYIK
ANDOR
1910 – 1989

kozterkep/mapublic

1981

Pest-megye az év értéke pályázat

- 2017- végén Pest-megye pályázatot hirdetett az „Év értéke” címért, melynek díjazottja 50.000 Ft támogatásban részesült.
- Gergelyné Kopcsó Eszter és jómagam összeállítottunk egy pályázatot, melynek célja, hogy Falu Tamást a fiatalok körében, Pest megye szintjén és azon kívül is, a média bevonásával, ismertté tegyük, a birtokunkba jutott portréfilm felhasználásával.
- Sajnos pályázatunk nem nyert így a filmet nem tudjuk felújíttatni, de azon vagyunk, hogy e film alapján minél több helyen bemutassuk Falu Tamás munkásságát.

Tisztelt Képviselő-testület!

Tisztelt Bizottság!

Beszámolóm az értéktári anyagnak csak kivonata, annak teljes terjedelmét a Falu Tamás Városi Könyvtárban írásos formában, Ócsa Város honlapján elektronikus formában megtalálják.

Köszönöm, hogy végigolvasták!

Kérem beszámolóm elfogadását.

Tisztelettel: Pappné Hajdu Katalin

Települési Értéktár Bizottság elnöke